

από το μποτιλάκι. Ο Κωνσταντίνος αναστέναξε και σε λίγο άνοιξε τα μάτια. Μα βλέποντας τη βουλγάρικη περικεφαλαία του Νικήτα σκυμμένη απάνω του, τα έκλεισε πάλι βιαστικά. Ο Νικήτας έκανε νόημα του Μιχαήλ, και ο μικρός έπεσε στα γόνατα, άρπαξε το σύντροφό του στην αγκαλιά του και τον σκέπασε φιλιά. Ο Κωνσταντίνος τον αναγνώρισε.

— Μιχαήλ... μουρμούρισε.

— Μη μιλάς και μην κουνήσεις, αποκρίθηκε ο μικρός, μας κοιτάζουν ξένοι. Ο Νικήτας είναι δω...

Ο στρατιώτης που φύλαγε παρακάτω πλησίασε με δυο άλλους κι έναν αξιωματικό.

Η ώρα είχε έλθει της μοιρασιάς των αιχμαλώτων.

— Μόνο τους άρχοντες θέλει να δει ο τσάρος, είπε ο αξιωματικός, όλους τους άλλους τους αφήνει σ' όποιον τους αιχμαλώτισε.

Και βλέποντας τον Κωνσταντίνο και τον Μιχαήλ, πήρε τα χέρια τους και τα ξέτασε.

— Ετούτα είναι αρχοντόπουλα κι αμάθητα από δουλειά, είπε, - και γυρνώντας στους στρατιώτες: Πάρτε τα, πρόσταξε. Ο Νικήτας τον σταμάτησε.

— Έχω ανάγκη από δυο δούλους στο σπίτι μου, είπε, τους μάζεψα αυτούς, είναι μικροί κι αδύνατοι, άφησέ μου τους!

— Πήγαινε να τους ζητήσεις του τσάρου, αποκρίθηκε ο αξιωματικός και γύρισε να φύγει. Μα ο Νικήτας σιωπηλά άπλωσε το χέρι, και μερικά φλουριά γυάλισαν. Ο αξιωματικός κοντοστάθηκε, έριξε μια ματιά στους στρατιώτες του, να βεβαιωθεί πως δεν είδαν τίποτε, άρπαξε τα φλουριά, και γυρνώντας στο στρατιώτη που απομακρύνονταν με τ' αγόρια:

— Φέρτα πίσω! φώναξε, - και σαν πλησίασαν τα παιδιά, τα εξέτασε πάλι, κοίταξε τα σκονισμένα τους μεταξωτά ρούχα, και είπε: Λάθος έκανα. Αυτά είναι του λαού παιδιά και βάλανε τα καλά τους για το πανηγύρι, άφησ' τα δω. Δεν είναι αυτά για τον τσάρο μας!

Τ' αγόρια δεν ήξεραν βουλγάρικα και δεν κατάλαβαν τι συνέβηκε, ούτε τόλμησαν να μιλήσουν. Αλλά το βλέμμα τους καρφωμένο στο πρόσωπο του Νικήτα ήταν φορτωμένο ανησυχία. Ο Νικήτας τους χαμογέλασε.

— Μείνετε δω, είπε σιγά, κι έννοια σας. Είσθε δικοί μου πια, και ο Θεός βοηθός, θα σας σώσω.

Και με ύφος κατακτητή που σεριανίζει ανάμεσα στους σκλάβους του, γύρισε δω κι εκεί γυρεύοντας τον Παγράτη.

Τον βρήκε παρακάτω, καθισμένο χάρμω, αναμεταξύ σε διάφορους φτωχοντυμένους ανθρώπους της εργατικής τάξης και των υπηρετών. Στα γόνατά του βαστούσε την Αλεξία, το παιδί ήταν μαζεμένο στην αγκαλιά του γέρου, ακίνητο και σιωπηλό, και τα μεγάλα του μάτια, άγρια και τρομαγμένα, γυάλιζαν ανάμεσα στα μαύρα του κατσαρά σα φωτιές αναμμένες.

— Γιατί μένετε ξέχωρα εδώ, μακριά από το κοπάδι των δούλων; ρώτησε ο Νικήτας βουλγάρικα και με απότομο τρόπο. Κανείς δεν αποκρίθηκε. Μερικοί τον κοίταξαν λαφιασμένοι, χωρίς να καταλάβουν. Οι περισσότεροι ούτε κούνησαν.

— Πες μου ό,τι θες βουλγάρικα, είπε ο Παγράτης, κανένας δε θα σε καταλάβει. Και με ύφος αφέντη που διατάζει το δούλο του, είπε σύντομα ο Νικήτας, κομματιάζοντας τις φράσεις του:

— Θα φύγω σήμερα στο βοριά, τ' αγόρια είναι δικά μου, θα τα πάρω μαζί μου. Με τη στολή μου θα περάσω εύκολα. Και σένα σου είναι εύκολο να φύγεις. Πες τους πως είσαι από τους δικούς τους. Σα δεσμοφύλακας εκεί που ήσουν, μπορείς να τ' αποδείξεις. Το παιδί είναι εγγόνι σου, κατάλαβες. Κρύψε καλά το σταυρό. Σα φύγεις, τράβα νότια. Στα βορινά θα χυθεί αίμα. Ο Αφέντης θα κατέβει σαν κεραυνός, μόλις πάγω την είδηση. Το σχέδιο της φυγής μου είναι απλό. Με τη βοήθεια της Παναγίας θα το επιτύχω. Αν όμως αποτύχω, θα φύγω μόνος. Πρώτα η Πατρίδα και ύστερα η φωνή της καρδιάς. Τότε μείνε συ κοντά στ' αγόρια. Σου τ' αφήνω... Κι έφυγε απότομα όπως είχε έλθει.

Ένας από τους αιχμαλώτους, που λίγο - λίγο είχε πλησιάζει, σηκώθηκε τότε και από μακριά τον ακολούθησε. Ο Νικήτας πήγε στ' αγόρια και τα βρήκε καθισμένα χάρω, ζωωμένα το ένα κοντά στο άλλο, χεροπιασμένα και σωπηλά. Όλους τους άλλους τους είχαν πάρει, και τα παιδιά έμειναν μόνα.

— Δεν πειράζει αν σας μιλώ απότομα, ψιθύρισε ο Νικήτας, μας βλέπουν. Και με σπρωξιές τους σήκωσε και τους έκανε νόημα να τον ακολουθήσουν. Μα μόλις έκαναν βήματα, και πέντε - έξι στρατιώτες έφθασαν τρεχάτοι, τους σταμάτησαν, και ο ένας έδειξε τον Κωνσταντίνο με το δάχτυλο.

— Αυτός είναι που λιγοθύμησε, είπε.

Δυο από τους στρατιώτες άρπαξαν τ' αγόρια και τρεχάτοι γύρισαν στη βασιλική σκηνή. Ούτε ο Κωνσταντίνος ούτε ο Μιχαήλ δεν είχαν βγάλει φωνή.

Ο Νικήτας όρμησε πίσω τους. Περνώντας σκουντούφλησε έναν άνθρωπο, κι αναγνώρισε τον αιχμάλωτο που τον είχε ακολουθήσει. Μα δεν είχε καιρό να σταματήσει, και τρεχάτος μπήκε στη σκηνή του τσάρου όπου οι στρατιώτες είχαν σύρει τ' αγόρια.

Ο γερο - Σαμουήλ ήταν ντυμένος ακόμα με την πολεμική του στολή, που φορούσε όλη νύχτα σαν οδηγούσε τους στρατιώτες του στη σφαγή και τη λεηλασία και τα ρούχα του, τα μακριά του γένια, τα φρύδια του, όλο του το ηλιοκαμένο άγριο πρόσωπο ήταν σκεπασμένα σκόνη. Η αντοχή του όμως ήταν παραδειγματική. Ούτε να καθίσει δεν ήθελε, παρά όρδιος ανάμεσα στους αξιωματικούς του, έδινε διαταγές και, συνάμα, διάλεγε και τους αιχμαλώτους που ήθελε. Στο βάθος της σκηνής δυο - τρεις στρατιώτες καταγίνονταν να δέσουν από τη μέση, τον ένα με τον άλλο, τους άρχοντες και τις αρχόντισσες που είχε κρατήσει ο Σαμουήλ για δικό του μερδικό.

Όταν μπήκαν μέσα τα δυο αγόρια, ο Σαμουήλ γύρισε στον Ιβάζη που σκέκουνταν πλάγι του.

— Αυτά είναι τα παιδιά του στρατηγού; ρώτησε δείχνον-